Qadın Sahibkarlığına institusional dəstək

ŠIAULIU PREKYBOS,
PRAMONĖS IR AMATŲ
RŪMAI

Daiva Yonuşkiene
Baku, 18 April, 2017

İstifadə olunmamış Qadın Sahibkarlıq Potensialı

- Ailə həyatı və biznesi necə uyğunlaşdırırsınız?

Percentage of business leadership roles held by women

Arrows indicate change from long-run average

Rank	Country	%	Change
1.	Russia	45%	↑
2.	Lithuania	39%	↑
2.	Philippines	39%	↓
4.	Estonia	37%	→
4.	Thailand	37%	→
6.	Indonesia	36%	↑
7.	Latvia	35%	↓
8.	Poland	34%	→
9.	China	30%	↓
10.	Georgia	29%	↓
10.	Italy	29%	↑
10.	Nigeria	29%	↑
13.	France	28%	↑
14.	Greece	27%	↑
14.	Sweden	27%	↑
16.	Armenia	26%	↓
16.	Canada	26%	↓
16.	Malaysia	26%	↓
16.	Singapore	26%	↑
16.	Spain	26%	↑
21.	Finland	25%	↓
22.	Australia	23%	→
22.	Botswana	23%	↓
22.	South Africa	23%	↓
22.	US	23%	↑
26.	UK	21%	↑
27.	Turkey	20%	↓
28.	Brazil	19%	↓
28.	Ireland	19%	↓
28.	New Zealand	19%	↓
31.	Argentina	18%	↓
31.	Mexico	18%	↓
31.	Netherlands	18%	↑
34.	India	16%	↑
35.	Germany	15%	↓
36.	Japan	7%	→

This is a ranking of 36 countries included in the Grant Thornton 2015 IBR survey

Source: Grant Thornton IBR Women in Business Report 2016: based on data drawn from Q3 & Q4 2015

- http://www.Bizneswire.com/news/home/20160308006361/en/Grant-Thornton-U.S.-world%E2%80%99s-qadın-Biznes-leadership

- Almaniya və ya Yaponiyanın aşağı nəticələri sübut edir ki, azad bazar iqtisadiyyatları stereotipləri aradan qaldırmaq iqtidarında deyildirlər, bu səbəbdən, biz məsələləri öz ixtiyarına buraxa bilmərik. Burada **bütün səviyyələrdə təşkilati rəhbərlik və dəstək** mühüm məsələdir.

- **Avropa İttifaqı təşkilatları** proqramlar başlatmalı və qadın sahibkarlığına maliyyə ayırmalıdır. Bu proses davam etməkdədir.

Avropa İqtisadi və Sosial Komitəsinin mövqeyi

•Kvotalara ehtiyac yoxdur amma onlar kişilərin qadınların bacarıqsızlığı haqqındakı ön mühakiməsini sındırmağın yeganə yoludur.

•Digər tərəfdən, aparıcı vəzifələrdəki bəzi qadınlar, məcburi hüquqi kvotalara qarşı gəlmişdir, onlar düşünürlər ki, kvotalar onların uğurlarını dəyərdən salır. Kvotaların qadınların qabaqcıl mövqe tutmalarının qarşısını aldığı qorxusu mövcuddur.

•Qadınların İdarə heyətində təmsil olunmasının təşviq edilməsi üçün, qadınların irəli getməsini həvəsləndirəcək zəruri addımları həyata keçirmək vacibdir, o cümlədən biznes və ailə həyatını uyğunlaşdırmaq, bütün səviyyələrdə şəbəkələşmə və karyera inkişafını təşviq etmək, məlumatlılığı artırmaq və münasibəti dəyişmək vacibdir.

Hər bir ölkə və hökumət öz növbəsində eyni addımları atmalıdır:

- **Müxtəlif, gender balanslaşdırılmış liderliyin faydaları və ən yaxşı təcrübələri nümayiş etdirmək və yaymaq.** Və kişilər etibarlı olduqları haqqında təəssürat yaratmaq üçün bunu etməlidirlər.

- **Sevdiklərinizin qayğısına qalmaq sahibkarlığın önündə əsas problem kimi göstərilmişdir.**

- **İnnovasiyalar axtarır və həyata keçirirlər.**

- **30 yaşında daha effektiv menecer olunur?**
- **40 yaşında daha effektiv menecer olunur?**

Hər bir ölkə və hökumət öz növbəsində eyni addımları atmalıdır:

- **Mükafatlandırmada şəffaflıq axtarın, bərabər ödənişləri təşviq edin.**

Son illərdə, bir sıra şirkətlər öz işçi qüvvəsi daxilində genderə görə əmək haqqı bərabərsizliyini müəyyən etmək və həll etməkdən savayı, onları aradan qaldırmaq məqsədilə innovativ məşğulluq siyasətləri və prosedurlarını həyata keçirmək üçün fəaliyyətə başlamışlar. Təsvir edilmiş perspektivli strategiyalar, bərabər ödəməni təkmilləşdirmək məqsədilə işçilərin araşdırılması, uyğunlaşdırılması, yoxlanması və qəbul edilməsi üçün verilmiş yanaşmalardan bir neçəsidir.

- **Maraqlıdır (Estoniya araşdırmalarından məlumatlar)**

Xüsusilə qeyd edilə bilər ki, ictimaiyyətlə əlaqələr və reklam sahəsində qadın-menecerlər kişi həmkarlarına nisbətən 24% daha çox qazanırlar. İctimai iaşə (barmenlər daxil) və kafe sahələrində qadın-menecerlər kişilərdən 20% çox qazanırlar. Avtobus və tramvay sürücüləri də kişi həmkarlarından daha çox qazanırlar – 12%

Hər bir ölkə və hökumət öz növbəsində eyni addımları atmalıdır:

- **Çevik, yüksək keyfiyyətli uşaq baxıcılığının mövcudluluğunun və əlverişliyinin təmin edilməsi.**

Qənaətbəxş karyera və davamlı ailə həyatının balanslaşdırılması üçün hökumətlər valideynləri uşaq baxımı ilə əlaqədar ehtiyac duyulan dəstəklə təmin etməlidirlər.

Məsələ bundandır ki: **İş yerində kişi və qadınların davranışları fundamental - və bioloji - olaraq fərqlidir.** Qadınlar biznes dünyasında uğur qazanmaq üçün kişilər kimi davranmağa məcbur deyildirlər. Məsələnin həlli başqa cürdür: Qadınların təşkilatlarda mühüm əhəmiyyətli məsələlərə cəlb olunması, təşkilatda problemlərin çözümünə fərqli yanaşma və idarəetmə stillərinə qapı açır.

Litvada vəziyyət

- Dünyadakı hər 3 şirkətdən 1-də menecerlər komandasında bircə qadın belə yoxdur. Eyni zamanda, Litva, digər ölkələrlə müqayisədə, İdarə Heyətində vəzifə tutan qadınlara görə dünyada ilk üçlükdədr.

- Keçən il bu göstərici 6 % artdı və indi Litvada İdarə Heyətlərində qadınlar 39 %-lə təmsil olunur. ("Grant Thornton International" beynəlxalq audit şirkətinə əsasən).

- **Bu gün Şyaulyay Ticarət, Sənaye və Sənətkarlıq Palatası 170 müəssisəni özündə birləşdirir. Müəssisələrin 20%-i qadınlar tərəfindən idarə edilir.**

Estoniya və Latviyadakı vəziyyət

- Estoniyada rəhbər vəzifələrin 37%-ni qadınlar tutur („Grant Thornton International“ audit kompaniyaları şəbəkəsinin tendensiyaları).
- Latviada isə rəhbər vəzifələrin 35%-ni qadınlar tutur („Grant Thornton International“ audit kompaniyaları şəbəkəsinin tendensiyaları).
- Latviyada sahibkarlığın ilkin mərhələlərində qadınlar daha fəaldır (Global entrepreneurship Monitor 2013-2014). Avropada ən yüksək səviyyə - 10%-dir (Estoniyada – 9%, litvada – 8%).

Latviy Qadın Biznes Assosiasiyaları (LQBA)

Latviy Qadın Biznes Assosiasiyası qeyri-hökumət təşkilatıdır. Bu təşkilata bütün Latviyadan 39 qadın təşkilatları və klubları daxildir.

Təşkilatın məqsədləri:

- Qadınların iqtisadi müstəqilliyini dəstəkləyən maarifləndirmə fəaliyyəti;
- Ölkənin iqtisadi, siyasi və sosial sahələrində qadınların və qadın təşkilatlarının fəaliyyətini və güclənməsini artırmaq;
- Latviya qadın təşkilatlarının digər ölkələrdəki həmkarları ilə əməkdaşılığını dəstəkləmək

Estoniya QBA təşkilatının 100 üzvü var və bu təşkilat „İlin qadınları“ tədbiri və „Bərabər töhvə“ (kişilərin və qadınların töhvələri arasındakı fərqin minimallaşdırılması) təşəbbüslərinə görə məşhurdur.

Heç də hər zaman hər şey hökumətlərdən asılı deyil. Yaxşı nəticə üçün yekdil səylər olmalıdır.

Yaxşı düşünən hökumət mövcud bütün institutları istifadə etməlidir.

Litva Sahibkar Qadınlar Şəbəkəsinin yaradılması təcrübəsi.

Eurochambres dəstəyi.

Məqsədimiz nə idi? Qadın Sahibkarlığını dəstəkləmək?

Qadın biznesini dəstəkləmək ədalətlidirmi?

Şəbəkə qurulması və fəaliyyətinin dəstəklənməsi.

- Qadınların özlərini rahat hiss edəcək, münasibət qura biləcəkləri bir mühitə ehtiyacları vardır, elə bir mühit ki, orada öz qaydalarını qoya və onlara səlahiyyətlər verəcək şəxsi əhatəyə sahib ola biləcəklər. Onlar daim mühakimə olunur və bəzən onlar daha az mühakimə olunacaqları bir mühit istəyirlər. Yaxud işlə əlaqədar olaraq mühakimə olunmaq istəyirlər, gender məsələlərinə görə deyil.

Şəbəkə qurulması və fəaliyyətinin dəstəklənməsi.

- Sadə amma çox effektiv. Səbəb qadın tipi əməliyyatlardır. Burada biz, biznesdə olan qadınların üstünlüklərindən – kommunikasiya, sosial məsuliyyət və çox işləmək vərdişlərindən - faydalanırıq.
- Şyaulyay Regionunun Sahibkar Qadınlar Şəbəkəsinin əsas məqsədləri hökumətin məqsədləri ilə üst-üstə düşür.

Şəbəkənin tarixi:

- 2007-ci ildə, EWN Prezidenti Sofia Economacos və EWN koordinatoru Brigit Arens tərəfindən təşviq edilmişdir. Kaunas CCIC üzvü Asta Şileikiene Litvada oxşar qadın sahibkarlar şəbəkəsi qurulması üçün təşəbbüs göstərdi.

- Litvada CCIC yaxınlığındakı şəhərlərdə 2008-ci ildə Qadın Biznes Şəbəkəsi qurulmuşdur.

Şyaulyayda şəbəkə tarixi:

2008-ci ildə Qadın Biznes Şəbəkəsi Şyaulyay Regionunda quruldu.

2010-cu ildə Norveç Maliyyə Mexanizmi qrantı ilə **"Sahibkar Qadınlar üçün biznes mühitinin təşviqi üçün Dövlət Sektorunun səlahiyyətlərinin genişləndirilməsi"** adlı layihə təsdiq edilmişdir.

Layihə əlaqələndiricisi: Milli Regional İnkişaf Agentliyinin Şyaulyay Şöbəsi.

Partnyorlar: Ticarət, Sənaye və Sənətkarlıq Palatası, Şyaulyay Şəhər Bələdiyyəsi

Şyaulyayda şəbəkə tarixi:

Layihənin nəticələri:

- Təlim sessiyaları və qadın sahibkarlığı haqqında konfrans keçirilib.
- 9 sahibkar qadın Osloda (Norveç) təlim səfərində iştirak etmişdir.
- **Sahibkar Qadınlar Komitəsi Şyaulyay CCIC-də yaradıldı.**
- **Qadın Şəbəkəsi Fəaliyyətləri Təlimatları formalaşdırıldı.**

Şyaulyayda şəbəkə tarixi:

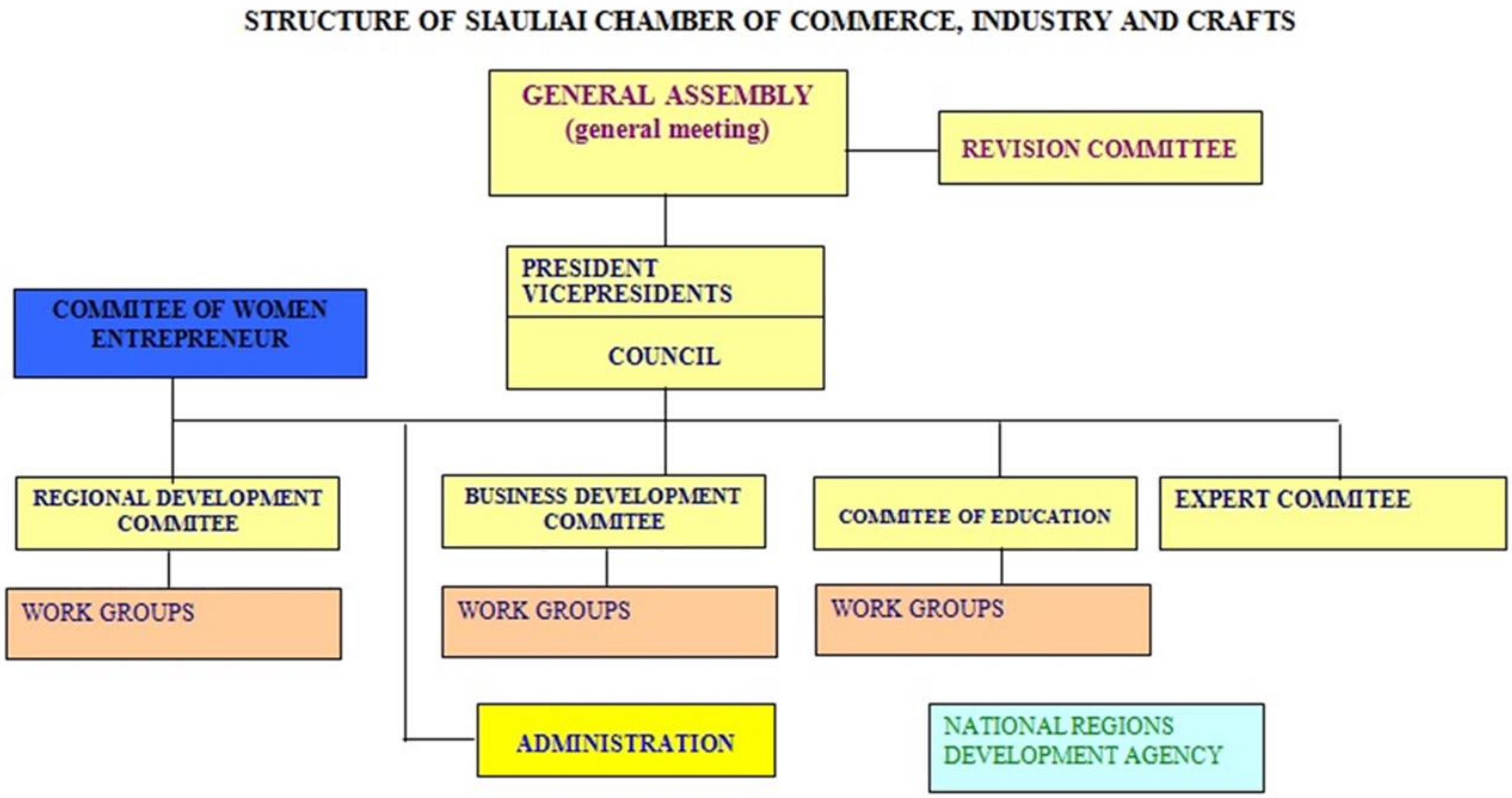

Şyaulyayda şəbəkə tarixi:

Şyaulyay Regionunun Sahibkar Qadınlar Şəbəkəsinin əsas məqsədləri:

- Qadın sahibkarlığının təşviqi.
- Qadın sahibkarları birləşdirmək üçün şəbəkə üzvlərinin qarşılıqlı yardımı.
- Gənclər və startaplara sahibkarlıq təcrübəsinin ötürülməsi.
- Gənc sahibkar qadınlar üçün vasitəçilik və vəkilliyin dəstəklənməsi.
- Beynəlxalq və yerli şəbəkələrlə sıx əməkdaşlığın tədqiqi.

Şyaulyayda şəbəkə tarixi:

Yeni SCCIC xidmətləri:

• Şəbəkə və Sənaye Palatası üzvləri üçün tematik seminarlar

• Fərdi məsləhətləşmələr, şəbəkə üzvləri arasında biznes təqdimatlar

• Gənclər və startaplara sahibkarlıq təcrübəsinin ötürülməsi.

Litva Sahibkar Qadınlar Şəbəkəsi

Litvada Qadın Biznes Şəbəkəsi (Sahibkar Qadınlar Şəbəkəsi) 200 qadın sahibkarı birləşdirir.
CCIC yaxınlığındakı şəhərlərdə Qadın Biznes Şəbəkələri qurulmuşdur:

- ✓Vilnius - 92
- ✓Kaunas - 30
- ✓Klaipeda - 21
- ✓Şyaulyay - 25
- ✓Panevezys - 26

2008-ci il Litva Sahibkar Qadınlar Şəbəkəsinin strukturu

Head of Business Women Network in Lithuania

Business Women Council of Lithuania

Business Women Network Vilnius region

Business Women Network Kaunas region

Business Women Network Klaipeda region

Business Women Network Siauliai region

Business Women Network Panevezys region

Biznes Qadınlar Şurası

SAULĖ MOTIEJŪNIENĖ

L. E. P. LIETUVOS VERSLO MOTERŲ TINKLO PIRMININKĖ
KAUNO REGIONO TARYBOS PIRMININKĖ

El. p. smotiejuniene@linolitas.lt
Tel. +370 698 16479

LAURA KOVALIOVAITĖ

VILNIAUS REGIONO TARYBOS PIRMININKĖ

E. p. info@kokybėsklubas.lt
Tel. +370 655 38778

GRAŽINA GARUOLIENĖ

ŠIAULIŲ REGIONO TARYBOS PIRMININKĖ

El. p. verslavita@gmail.com
Tel. +370 699 74299

DALIA KUKLIERIENĖ

PANEVĖŽIO REGIONO TARYBOS PIRMININKĖ

El. p. dalia@romantic.lt
Tel. +370 699 99144

JURGITA GAZARIAN

KLAIPĖDOS REGIONO TARYBOS PIRMININKĖ

El. p. jurgita@gazarian.lt
Tel. +370 685 39618

ŞƏBƏKƏNİN STRATEJİ HƏDƏFLƏRİ VƏ MƏQSƏDLƏRİ:

- Şəbəkənin fəaliyyətinin gücləndirilməsi və inkişaf etdirilməsi
- Şəbəkənin və ayrı-ayrı üzvlərin beynəlxalq əməkdaşlığının gücləndirilməsi
- Litvada Şəbəkənin sosial tərəfdaşlarla əməkdaşlığının gücləndirilməsi
- Litvada və xaricdə Qadın Biznes Şəbəkələrinin imicinin gücləndirilməsi
- Qadın sahibkarlığının təşviqi və dəstəklənməsi, iqtisadi sahədə iştirakçılıq
- Qadın Biznes Şəbəkələrinin üzvlərinin səlahiyyətlərinin təkmilləşdirilməsinin gücləndirilməsi
- Dövlət orqanları ilə əməkdaşlığın gücləndirilməsi

SAHİBKAR QADINLAR ŞƏBƏKƏSİ AŞAĞIDAKI ÖLKƏLƏRDƏKİ QADIN TƏŞKİLATLARI İLƏ ƏMƏKDAŞLIQ EDİR:

- Ukrayna
- Latviya
- Rumıniya
- Estoniya
- Norwveç
- İtaliya (Milan)
- Gürcüstan – Gürcüstan Qadın Biznes Assosiasiyası ilə əməkdaşlıq müqaviləsi imzalanmışdır (2014)
- Moldova

Litvada qadın təşkilatları ilə əməkdaşlıq edir. Litva Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyi ilə əməkdaşlıq müqaviləsi (2013)

SAHİBKAR QADINLAR ŞƏBƏKƏSİ

Əsas fəaliyyətlər:

- İllik Qadın Biznes Şəbəkə tədbiri
- Biznes missiyaları, qadın şəbəkələri ilə görüş
- Litva Qadın Biznes mükafatları
- Litva İxrac Mükafatı
- Sosial fəaliyyət
- Kompaniyalara səfərlər

SAHİBKAR QADINLAR ŞƏBƏKƏSİ ŞYAULYAY REGIONU

- Şyaulyayda 25 Şəbəkə üzvü var və say artmaqdadır.
- SCCIC-də 1 vitse prezident və 4 şura üzvü var.
- Şəbəkə ayda 1 dəfə görüşür, palata tədbirlərində iştirak edir, beynəlxalq və yerli qadın biznes tədbirləri, görüşlər, konsultasiyalar, təqdimatlar təşkil edir.

SAHİBKAR QADINLAR ŞƏBƏKƏSİ ŞYAULYAY REGIONU

- Litvada 2008-ci ilin Biznes Qadını

- Gratitude letter from Prime Minister of Lithuania in 2016

Şyaulyay CCIC təcrübəsi

Qadın Biznes Şəbəkələşməsinin möhkəmləndirilməsi üçün Ukrayna palataları ilə əməkdaşlıq.

East Invest 2

EU4Business

SEW

Qadınlar tərəfindən idarə edilən KOS-lara dəstəyin gücləndirilməsi

SEW
Enhancing Support for SME's Led by Women

EUROCHAMBRES

UEAPME

East Invest 2

EU4Business

ƏMƏKDAŞLIQ

Şərq Tərəfdaşlığı partnyoru:

Çerniqov Regional Ticarət və Sənaye Palatası (Ukrayna)

Aİ partnyorları:

Seville Rəsmi Ticarət, Sənaye və Daşımaçılıq Palatası (İspaniya)

Şyaulyay Ticarət, Sənaye və Sənətkarlıq Palatası (Litva)

MƏQSƏD

Çernivqovda qadınlar tərəfindən idarə edilən KOS-lara dəstəyi gücləndirməklə biznes mühitində daha mühüm rol oynaması üçün sahibkar qadınlara səlahiyyətlərin verilməsi.

EUROCHAMBRES

UEAPME

This project is funded by the European Union

Uğur qazanması üçün sahibkar qadınlara necə səlahiyyət verilməli?

- ❑ **Təhsil vasitəsilə onların bacarıqlarının artırılması**
- ❑ **Güclü kommunikasiya kanallarının qurulması**
- ❑ **Güclü Biznes Şəbəkəsinin qurulması**

Biz nə etdik?

- Qadınlar tərəfindən idarə edilən KOS-ların ehtiyaclarının analizi
- Xidmətlərdə yaxşı təcrübələrin müəyyən edilməsi və ötürülməsi
- Xidmətləri təkmilləşdirmək üçün strategiyanın müəyyən edilməsi
- Qadın sahibkarlara daha yaxşı dəstəyin göstərilməsi üçün CCCI heyətinin təlimləndirilməsi

Bu məqsədlərin davamlılığı üçün CCCI çərçivəsində forum kimi fəaliyyət göstərəcək Qadın Biznes Komitəsinin qurulması

East Invest 2

This project is funded by the European Union

Rəqəmlərdə nəticələr

1	Sahibkar qadınların ehtiyaclarının analizi	66	İştirakçı qadınlar tərəfindən idarə edilən KOS-lar
3	Yaxşı təcrübələrin öyrənilməsi üçün təlim səfərləri	30	Biznesə Dəstək Təşkilatları heyətinin iştirakçılığı
1	Xidmətlərin təkmilləşdirilməsi hesabatı	3	Əməkdaşlıq Müqaviləsi
1	Qadın Komitəsinin qurulması	1	Qadın Biznes Mükafatı
28	B2B qadın görüşləri	13	Yeni CCCI üzvləri (qadınlar tərəfindən idarə edilən)
3	Seminarlar/təlimlər/konfranslar	1	Fəaliyyət Planı (qadınlar komitəsi)
193	Sahibkar qadınların iştirakçılığı	25	Yayılma fəaliyyətləri

This project is funded by the European Union

Analizin nəticələri

GÜCLÜ CƏHƏTLƏR	ZƏİF CƏHƏTLƏR
85,5% özünü və biznes imkanlarını realizə etmək üçün biznesə başlayır	73% rəsmi yaxud professional resursların çatışmaması üzündən ailə /dostlara güvənirlər
İMKANLAR	**TƏHLÜKƏLƏR**
97% Şəbəkələşmə imkanları 67% Daha çox və daha yaxşı təlim 55% Yeni bazarlara əlçatımlılıq	30% 40 yaşın altındadır. Gənc qadınlar sahibkarlıq ruhunu əxz edə bilmirlər

East Invest 2

This project is funded by the European Union

Xidmətlərin təkmilləşdirilməsi

XİDMƏT/FƏALİYYƏT	STATUS
Sahibkar Qadınlar Komitəsinin qurulması (CCCI)	Tamamlanmışdır
Sahibkar Qadınlar üçün İllik Mükafat (CCCI)	Tamamlanmışdır
Universitet & kolleclərlə işin təkmilləşdirilməsi (CCCI)	Şuraya təklif edilmişdir
Qadın-sahibkarlar üçün Təlim Planı (CCCI)	Tamamlanmışdır
Sahibkar Qadınları hədəf alan Marketinq Plan (CCCI)	Tamamlanmışdır
Üzvlərlə işin təkmilləşdirilməsi (SCCIC)	Şuraya təklif edilmişdir
Qadınlar Komitəsinin qurulması (CCSev)	Şuraya təklif edilmişdir

East Invest 2

This project is funded by the European Union

ƏLAVƏ DƏYƏR

- Biznes etiket və Aİ biznes üzrə təlim
- B2B görüşlər
- Sevilleyə ticarət missiyasında iştirak edən 5 Çerniqovlu sahibkar qadından ibarət nümayəndə heyəti
- Sahibkar qadın mükafatı
- Seville və Şyaulyayda xidmətlərin təkmilləşdirilməsi
- Çerniqov qadın komitəsi
- 3 Əməkdaşlıq Müqaviləsi
- Avropa İqtisadi və Sosial Komitəsi tərəfindən iştirakçılıq

Kiçik qızlar anaları kimi yoxsa ataları kimi yaraşıqlı olmaq istəyirlər?

Gəlin xatırlayaq – Qadın özünü təsdiq etmək üçün

daha çox çalışmalıdır ☺

Əlaqə:

Daiva Yonuşkiene
Şyaulyay Ticarət, Sənaye və Sənətkarlıq Palatası - Litva
daiva.jonuskiene@chambers.lt